

Penmail

Jaargang 21, nr. 3 – Juli 2026

Uitgave: Platform Handschriftontwikkeling & Werkgroep Kinderhandschrift

Redactie: Dick Schermer (dick.schermer@upcmail.nl)

Gratis digitaal kwartaalblad met informatie over kinder- en jeugdhandschrift

Doel en doelgroep

Met deze Penmail willen we mensen met belangstelling voor het schrift van kinderen en jeugdigen regelmatig informeren.

We vermoeden dat er bij meerdere groepen behoefte bestaat aan regelmatige informatie op dit gebied: Stichting Schrijfpedagogische Hulp (SPH), Vereniging voor handschriftontwikkeling (VLSM), Nederlandse Orde van Grafologen (NOG), Landelijke Bond van Remedial Teachers (LBRT), Onderwijsadviesdiensten (schrijfspecialisten), schrijftherapeuten.

Afbakening

Penmail zal zich vooral richten op deze terreinen: Handschriftonderwijs, schrijfmethoden, schrijf-materiaal, schriftontwikkeling, schrijftests, verband tussen handschrift en persoonlijkheid, ofwel pedagogische schriftkunde.

Informatie op het gebied van krabbels, tekeningen en kalligrafie valt in principe buiten onze doelstelling.

0-0-0-0-0

Veel dank, dat we weer attent werden gemaakt op actueel schrijfnieuws.

Dat delen we graag met al onze Penmaillezers.

Zo worden we samen schrijfwijzer!

Indrukwekkend lied van schrijfster Jeanne Donovan

Via de mondiale Vanguard-mailgroep werden we attent gemaakt op 'Every loop and line remembers', een lied dat via YouTube te zien, te lezen en te beluisteren is:

<https://www.youtube.com/watch?v=39ITtnhrXZQ>

Een aandoenlijk muzikaal-poëtische ondersteuning van handschrift als cultureel erfgoed!

5 tips voor schrijven tijdens zomers weer

Bron: Over Schrijven Gesproken

De leescrisis – in 45 jaar ontstaan, kan in 4 jaar weer gaan

Onlangs is 'De leescrisis' van Ewald Vervaeet en Philip Bakker bij uitgeverij Boekscout verschenen. De kern van hun nauwgezette studie wordt aan de achterkant zo onder woorden gebracht: *Jong geleerd, oud gedaan? Nee, een kind moet ergens aan toe zijn.* Daar draait het voor ontwikkelings- en leespsycholoog Vervaeet om. Als belangrijkste oorzaken van de nog

altijd voortdurende leescrisis worden uitvoerig en met talloze voorbeelden genoemd: het samengaan van kleuter- en lagere school in basisschool (1985), de keuze voor leeftijd/leerstof i.p.v. kind/fasen, de keuze voor statistiek en psychometrie i.p.v. psychologische proeven. Op blz. 32/3 is de psychologische ontwikkeling van het schrijven – voorbeeldig – vermeld. De Werk- en Steungroep Kleuteronderwijs (WSK) heeft veel voorwerk gedaan: het project *Ontwikkelingvolgend en Voorwaardenscheppend Onderwijs* (OVO). Voor belangstellenden zie: <https://wsk-kleuteronderwijs.nl/ovo/>.

Sympathiek aanbod van samenvatting ‘Studies over de Schrijfmotoriek’ (1985)

Dankzij schrijfdocent drs. Sabine van Everdingen is sinds kort een uitvoerige samenvatting (14 blz.) beschikbaar van de ‘klassieker’ van Thomassen e.a.. Centraal staat de theorie en toepassing in het onderwijs.

Deze samenvatting is te vinden op de website van het Platform Handschriftontwikkeling:

<https://handschriftontwikkeling.nl>: Kennisbank – Schrijfmethoden: 2026 – S. van Everdingen – Samenvatting Studies over Schrijfmotoriek.

Met veel dank en van harte aanbevolen.

Schrijftempo en leesbaarheid in bb, Kennisrotonde

Een aanbevolen artikel:

<https://www.kennisrotonde.nl/vraag-en-antwoord/schrijftempo-en-leesbaarheid-verbeteren-in-de-bovenbouw>

Franse universiteiten terug naar pen en papier

Een aanbevolen artikel:

<https://www.srf.ch/news/dialog/handschriftliche-notizen-franzoesische-hochschulen-setzen-wieder-auf-stift-und-papier>

Schrijfbundelnieuws

In de reeks ‘*Over kinderhandschrift ... gesproken*’ is inmiddels bundel 149 met 20 bijdragen verschenen. Enkele daarvan titels zullen zeker aanspreken:

- Cursief handschrift maakt grote comeback. Hier is waarom, Phaedra Trethan, 2026 (3 p.)
- Waarom handschrift een toekomst heeft in het digitale tijdperk, L.W.T. Staff, 2026 (4 p.)
- Waarom we handschrift op school niet moeten afschaffen, The Conversation, 2026 (2 p.)
- Schrijven NL-team lanceert een nuchtere aanpak voor een beter handschrift, Monique Marreveld, 2026 (3 p.)

Belangstelling voor een enkel gratis artikel? We sturen het op verzoek digitaal graag toe.

Een hele bundel in pdf-versie kost € 3,50, en is te bestellen via dick.schermer@upcmail.nl.

Op de website van Platform Handschriftontwikkeling (www.handschriftontwikkeling.nl) staat een overzicht van alle artikelen van de 149 bundels, bovendien een alfabetisch overzicht van alle auteurs, alsook een alfabetisch trefwoordenoverzicht. Ze zijn op de homepage van de website te vinden onder het kopje ‘Sitemap’ en daarin ‘Bundels van Dick Schermer’.

Veel leesgenoegen bij deze Penmailinformatie en heel ontspannen zomermaanden gewenst!

Met schrijfvriendelijke groeten,

Dick Schermer

Immaterieel toetje:

Columbus’ mother: “I don’t care what you’ve discovered, you still could have written!”